

Landskap: *Skåne, Småland* Upptecknat av: *Nils Rydén*
 Härad: *Luggude, V. Göinge* Adress: *Skånegat. 41, Hälsingborg*
 Socken: *Stövelstorp, Stoby, Sandby* Berättat av: *olika personer*
 Uppteckningsår: *1941-1943* Född år _____ i _____

Bot för skivest. _____ s. 1.

Lytte. _____ s. 2.

Lägen om en snickare, som
 med ett hugg med sin bilå hund-
 de "klippa" till en skjorta och vann
 överenskommen summa. _____ s. 3.

Svartkonstbok, - smädjävlar. _____ s. 4.

Värtor. _____ s. 5-6.

Skånds ylbände o. teckning på
 fönster, - dödsvarsel. _____ s. 7.

Gångångare. _____ s. 8.

(*Stövelstorp om
 Luggude bld,
 Stoby om V. Göinge
 bld*)

*Sandby om
 V. Göinge bld.*

" "

Hälsingborg

Småland om

M. 8814:1.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

*kladdkistor
an etc!*

När jag som nybliven lärare år 1904 flyttade till Hasslarp (Malmöhus län) medförde jag även min mors och fars kistor. En vinterafton knackade det ganska sent på min dörr. Utanför stod en arbetare och hans hustru från brukssamhället. De undrade om den nye läraren, "som ju var född på landet", ägde någon ekkista. - Jodå, den fanns. "Om det var möjligt att få låna den en tid?" - närmare bestämt omkring tre veckor -. Det förhöll sig nämligen så, att de hade en liten, som hade "skriket". D.v.s. hon hade ända sedan hon föddes varje natt valnat vid 1-tiden och skrikit under ett par timmars tid. Nu hade de b sökt en "klok gubbe" (möjligen Vedbygubben?) och han hade ordinerat, att om de kunde anskaffa en ekkista, skulle de en torsdagskväll efter nästa nytändning lägga barnet i kistan. Modern skulle sätta sig på locket och äta en smörgås. Därefter skulle hon omedelbart ta upp barnet och ge det åt. Detta skulle upprepas tre torsdagar å rad.

I nattens mörker knogade nu ett par män åstad med kistan. Efter tre veckor återkommo ett par lyckliga föräldrar med den och tackade för lånet. Barnet var botat.

Halsingborg den 8/9 1981
M. J. J.

Min moster, Elna Månsson, född 1848, från Sjörröd under Hässl
holmsgården var, enligt vad min moder berättade, under de första två
åren av sitt liv oförmögen att stödja på sina ben. Hon ville endast
sitta. Mormor sökte en klok gubbe och blev av honom grundligt utfrå
gad om händelser under graviditeten. Därvid kom det fram, att under
den tiden en gammal trotjänarinna Pajnlä (Pernilla) hade avlidit.
Före sin död hade hon av mormor tagit ett heligt löfte. Innan locke
på kistan tillslöts skulle mormor ur Pernillas ^{kläd-}kista - i en sådan
förvarade tjänarna i regel all sin egendom - hämta ett litet knyte,
som låg i "läddikan", och lägga detta bredvid den döda. Mormor kun
de emellertid inte styra sin nyfikenhet utan fingrade litet på kny
tet - en linnenäsduk - och därvid blottades resterna av ett barnlik
Detta var den gamlas hemlighet från ungdomsåren, som hon ville taga
med sig i graven. Mormor föll i förskräckelsen omkull på golvet.
När barnet föddes hade det enligt den klokes utsago fått "men" av
denna händelse. Nu ordinerades mormor att vid nästa dödsfall i byn
medtaga flickan och med likets hand stryka utmed båda benen på bar
net, från höften ned till foten. Hon gjorde så, flickan började
snart gå och moster hade aldrig någon kännning av det onda. Hon dog
år 1930 vid 82 års ålder.

Källsberg den 8/9 1941
Vilhelm Källsberg

Min fader, lantbrukaren Per Nilsson i Norra Sandby (Kristianstad län), född 1825, hörde inte precis till de pratsammaste i vardagslag. Kom någon på besök, då kunde han berätta åtskilligt från sin långa levnad. (Han dog 1904.) Så berättade han gärna följande: "I mors släkt fanns en snickare," (själv var far duktig vagnmakare) "som hade åtagit sig att bygga en stallänga på Sandby kungsgård. Enligt överenskommelse skulle alla träanaglar (spik användes ännu ej) göras färdiga före arbetets igångsättande. Om vid arbetets slut någon nagel fattades, skulle avdrag göras å den överenskomna summan. Det visade sig, att en nagel fattades. Ryttmästaren på kungsgården hade gömt den. Byggmästaren begärde, att ryttmästaren skulle lämna fram den, men denne beyrade, att han icke tagit någon nagel. Det bestämdes då, att om byggmästaren med ett hugg av sin bila kunde "klippa" till en skjorta, skulle han ändock utå byggnadssumman. Han erhöll ett stycke linnelärit och sedan han vikt det på lämpligt sätt förvandlade han det med ett hugg av bilan till en skjorta. Då förstod ryttmästaren, att spelet var förlorat och lämnade fram den gömda nageln."

Senare har jag i Småland och norra Halland hört samma historia med någon variant berättas av personer, som litade lika fullt som mi far på att händelsen passerat i deras släkt. Den torde alltså höra till vandringshistorierna.

Hälsingborg den 8/2 41
W. Sandby

Enligt min faders berättelse skulle det i släkten,—om på hans fars (fadern, alltså min farfar, ^{son} var född 1780) eller mors sida, minn jag ej, ha funnits en man, som var svartkonstkunnig. Han bodde i Laxbro vid Almän. En dag, då gubben var i kyrkan, hade en granne passat på tillfället och i hans bostad sökt fram svartkonstboken och börjat läsa den. Resultatet visade sig snart i de många smådjävlar, som ill ansatte honom. Gubben märkte, där han satt i kyrkan, vad som hänt och skyndade sig hem. Han tog en handfull ärter och strödde ut i "hojderiset" (=bakugnsriset) på vedbacken och befalldes de små att plocka upp dem, medan han "läste bort dem". Grannen fick en läxa, som han e glömde.

Helsingborg den 8 9 71
W. G. W. G.

Om borttagande av vårtor.

Många sätt rekommenderas.

En konduktörsfru i Helsingborg berättar, att hon brukar "köpa" vårtor. En brödpojke hade händerna översållade med vårtor. Hon bad att få köpa dem efter 1 öre pr styck. Vårtorna räknades och pojken fick pengarna. När han nästa vecka återkom, var händerna fullkomligt fria från vårtor.

Att räkna vårtorna och kasta lika många ärtor i en brunn är ett gammalt medel.

Så är också bruket att stjäla fläsk och bestryka vårtorna därmed. Självt har jag provat det sistnämnda. Jag hade för några år sedan på högra pekfingerets näst sista led fått en stor vårta, som besvärade mycket. Hos en manicure fick jag den borttagen med elektricitet. Efter en månad började den växa ut igen, denna gång större. Ny borttagning. Samma resultat.

Jag råddes då, att vända mig till röntgenavdelningen på lasarettet, där jag fick den behandlad med kolsyresnö. Den föll bort men kom efter ett par månader tillbaka. Ny behandling. Samma resultat. Denna sista gång uppstod runt omkring på något avstånd ett flertal mindre vårtor, och den gamla vårtan täckte hela leden (c:a 1 cm²) samt var c:a 5 mm hög. Den besvärade mycket.

När jag återkom till röntgenläkaren rådde han mig att på kirurgen få den bortskuren.

Dr N. ville emellertid ej behandla den, då på grund av dess storlek ingen hud skulle komma att täcka den utan ett fult ärr uppstå. Han rådde mig att resa till radiumavdelningen i Lund. Tjänstgörande systemen, som jag var bekant med, sa', sedan doktorn gått: "stj fläsk, farbror !" - "Ja", svarade jag, som aldrig velat tro på dett medel, "det ämnar jag verkligen."

M. 8814:6

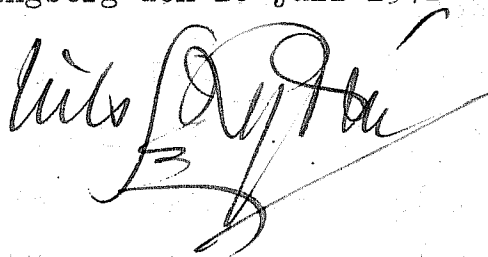
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

188

Jag var på besök hos en kamrat. Ur skafferiet tog jag en bit av
julskinson, smorde alla vårtorna med den och lade den på hemvä-
gen under en sten. Efter något mer än en vecka var alla vårtor-
na försvunna och huden lika fin som på de andra lederna.

Efter en tid kom jag in i en affär och fick se biträdet med svar-
ta fläckar över båda händerna. Hon hade en mängd vårtor och hade
försökt ta bort dem med lapis, utan resultat. Jag rådde henne att
göra samma experiment som jag. En tid efter var hennes båda händer
vårtfria.

Hälsingborg den 16 juli 1942.

M.8814: 7.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Om varsel.

Vi satt sistliden sommar på ett pensionat i Småland. Plötsligt hördes ett ljud, som påminde om en hunds ylande. En fru R. från L. ryckt till och såg nervös ut.

Om en stund berättade hon följande:

" Jag känner det alltid så otäckt, när jag hör sådana ljud. Det påminner mig om de mina, som gått bort. Varje gång-- det är tre gånger -- jag förlorat någon av de mina, har jag natten förut, då jag vakat vid deras sjukbädd, hört en hund yla, trots det jag vetat, att någon hund icke funnits i närheten. Det inträffade första gången vid vår förstföddas död, andra gången vid min mans död och nu senast vid min dotters död. Det är ju därför inte underligt, att jag ryser till varje gång, då jag hör ett sådant ljud."

Hennes berättelse påminde mig om något, som jag hörde berättas av en sjuksköterska, som passat min enda syster. Den morgon, då min syster dog, hade denna sköterska, som tillfälligtvis befann sig i sitt rum tydligt hört en så kraftigt knackning på sitt fönster, att hon vaknade. Det hade inträffat just vid den tidpunkt, då min syster dog.

Hälsingborg den 10 jan 1943.

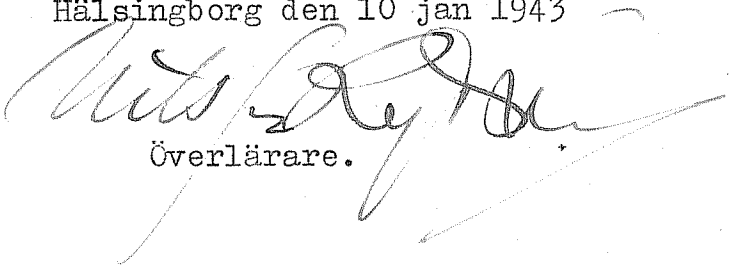

Överlärare.

Om människor, som går igen.

Under min första lärartid hörde jag berättas om en handlande H. i K. som dött och efterlämnat en god förmögenhet. Naturligtvis berättades det, att han inte åtkommit den helt på ärligt sätt, han hade blandat upp mjölet och vattnat saltet. Det var därför inte underligt, att han icke fick ro efter döden. Man kunde tydligt höra honom öppna och stänga den stora kista, där saltet brukade förvaras. Likaså hördes klaffen till chiffonieren, där hans pengar hade förvarats, öppnas och stängas.

En bror dotter, som en sommar vid den tid, då jag var lärare i närheten, skulle syssla med vävning på vinden i hans hus, berättade, att hon mitt på dagen hörde fotsteg bakom sig, hörde hur farbrodern, vars steg hon tydligt kände igen, kom med sin nyckelknippa och öppnade samt stängde sin chiffonierklaff o. s. v. När detta upprepades dag efter dag, kunde hon till slut inte sitta kvar utan måste flytta ner vävstolen.

Hälsingborg den 10 jan 1943

Överlärare.